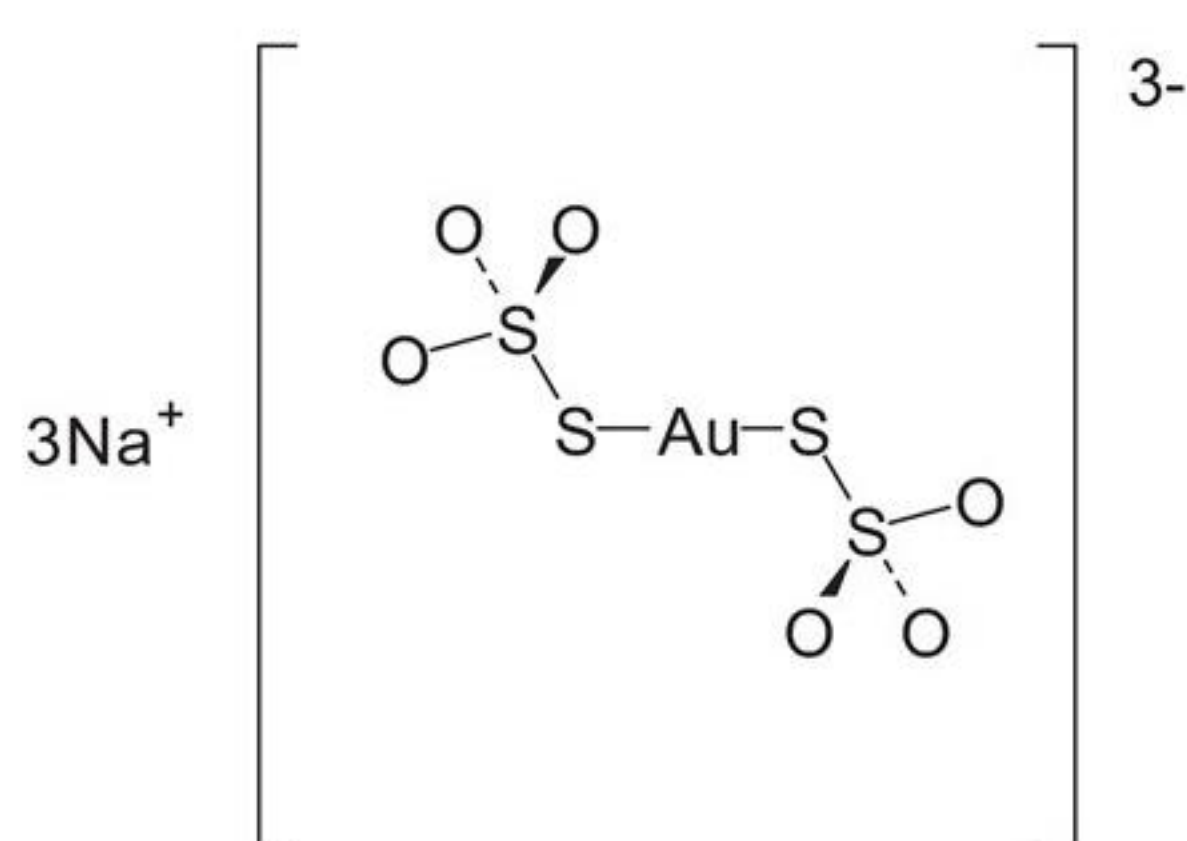

Guldeventyret på Blegdamsvej – Sanocrysin

Bortset fra anvendelsen af en række platin aminplatin-komplekser mod cancer har kun få ædelmetalforbindelser fundet vej til medicinen, når man ser bort fra sanocrysin.[1,2]

Af Carl Th. Pedersen, Institut for Fysik, Kemi og Farmaci, SDU

Sanocrysin af (lat. *sanus* sund og gr. *chrysos* guld) er trinatriumbis(thiosulfato)aurat(I), $\text{Na}_3[\text{Au}(\text{S}_2\text{O}_3)_2]$. Det kan fremstilles ved simpelthen at tilsætte en opløsning af guld(III) chlorid til en opløsning af natriumthiosulfat. Det blev indført i behandlingen af tuberkulose af den danske fysiolog Holger Christian Møllgaard i 1931. Møllgaard var professor i fysiologi ved Landbohøjskolens Landøkonomiske Forsøgslaboratorium.

Sanocrysin

Starten på guldeventyret

En ung cand.polyt. Einar Keiding blev i 1922 ansat som assistent hos Møllgaard på et hemmelighedsfuldt projekt med guldpræparatet Sanocrysin. Der var i den medicinske verden på den tid en opfattelse af, at små mængder af metalioner i organismen kunne have en virkning mod bakterieinfektioner. Møllgaard havde påvist, at kaliumguldcyanid, kaliumdicyanidoaurat(I) in vitro virkede mod tuberkulosebakterier. Tuberkulose var dengang et alvorligt sundhedsproblem. Møllgaard ville på dette grundlag udvikle Sanocrysin som et middel mod tuberkulose, og han gennemførte en række succesrige forsøg med kalve.

Ferrosan

I 1920 stiftedes det danske medicinalselskab Ferrosan A/S [3]. Det skulle fremstille et jernpræparat, der også hed Ferrosan. Selskabet fik Herman Weitzmann som bestyrelsesformand. Han havde med stor succes været direktør for Malmø Kaffekompani. Jernpræparatet Ferrosan var hidtil blevet fremstillet i det svenske AB Ferrosans regi under ledelse af Johannes Keiding, en bror til Einar Keiding. Denne produktion blev under Johannes Keidings ledelse overført til Ferrosan A/S, og præparatet blev omdøbt til Idozan.

Einar Keiding gik nu til Weitzmann og fortalte om Møllgaards Sanocrysin-projekt. Weitzmann blev stærkt begejstret

Professor Møllgaards laboratorium hos Ferrosan på Blegdamsvej. (H.O. Loldrup, Dansk Medicin).

Ferrosans gård, Blegdamsvej 72. (H.O. Loldrup, Dansk Medicin).

og så store forretningsmuligheder i Sanocrysinet. Derfor blev selskabet Dansk Chemo-Therapeutisk Selskab dannet. Brødrene Keiding blev tekniske ledere og fik ansvaret for udviklingen af Sanocrysinprojektet. Møllgaard fik total beslutningsret i firmaet.

Eventyret på Blegdamsvejs start og endeligt

Man lejede sig ind i en ejendom på Blegdamsvej 72, hvor der blev indrettet en lægemiddelfabrik baseret på et forventet årligt salg af 4.000 kg Sanocrysin. Weitzmann omtalte begejstret projektet overfor alle som et kommende millionforetagende.

Møllgaard mente, at Sanocrysin-behandlingen mod tuberkulose skulle suppleres med en behandling med serum, hvorfor man købte en ejendom på Amager, hvor 100-200 kalve skulle producere det nødvendige serum. Det viste sig imidlertid, at Møllgaards serumteori var fejlagtig, og serumproduktionen på Amager måtte afvikles med et tab på 300.000 kr.

Da salget af Sanocrysin kun blev til en brøkdel af det, fabrikken på Blegdamsvej var projekteret til, var der ikke megen

dækning for de 1.300.000 kr. - svarer til ca. 36 mio. kr. i 2014-priser - der var investeret i fabrikationen på Blegdamsvej. Hertil kom tabet på Amagerprojektet, som svarer til ca. 8 mio. kr.

Sanocrysinet viste sig kun at have virkning mod nogle bestemte former for tuberkulose, og salget stabiliserede sig på et langt lavere niveau end projekteret. I 1940 fik salget en opblomstring på grund af den såkaldte guldkur mod leddegigt.

Og sådan endte, som så mange andre guldeventyr, guldeventyret på Blegdamsvej som en fiasko for Weitzmanns drøm om et millioneventyr med Sanocrysin.

E-mail:

Carl Th. Pedersen: chp@sdu.dk

Referencer

1. C. Th. Pedersen, Dansk Kemi, 93 (9), 2012, side 52.
2. A. M. Thayer, Chemical & Engineering News, June 2010, side 24.
3. H.-O. Loldrup, Dansk Medicin, Loldrups Forlag, 2014, side 147.